

ૐ
શ્રી પરમકૃપાળુદેવાય નમઃ
નાટક સમયસાર
શિબિર - ૪
ઉત્થાનિકા (૩૫-૫૧)

Model Answer Paper

Marks: 50

Paper તપાસતી વખતે Model Answer Paperમાં આપવામાં આવેલા pointsને વફાદાર રહેવું. જુદાં જુદાં options આપવામાં આવ્યાં છે જેથી તપાસવામાં સરળતા રહે. તેમાંથી કોઈ પણ option લખ્યું હોય, તેનો ભાવ આવી જતો હોય, તો marks આપવા.

(I) સાચો જવાબ પસંદ કરો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. (c) સ્વતંત્ર
૨. (d) સત્કાર્યો
૩. (c) સદ્ગુણવાન
૪. (d) અશુભ ભાવમાં નિર્જરા
૫. (a) શાંતરસ

(II) નીચે આપેલ પર્યાયવાચી શબ્દોને ચોકઠામાં યોગ્ય સ્થાને ભરો.

Marks: 10

દરેક સાચા જવાબ માટે ½ mark આપવો.

શબ્દ	પર્યાયવાચી શબ્દો	શબ્દ	પર્યાયવાચી શબ્દો
૧. શુદ્ધ જીવ દ્રવ્ય	નિરંજન પરમપુરુષ	૬. સત્ય	સમ્યક્ ઉચિત
૨. સામાન્યપણે જીવ દ્રવ્ય	ચેતન પ્રાણી	૭. બુદ્ધિ	પ્રજ્ઞા સુરતી
૩. વિચક્ષણ પુરુષ	પંડિત કોવિદ	૮. આકાશ	ખં મેઘપથ
૪. પાપ	અધોમુખ અશુભ	૯. ચારિત્ર	આચરણ સંયમ
૫. વસ્તુ	પદાર્થ ધન	૧૦. દર્શન	નિરીક્ષણ અવલોકન

(III) નીચે આપેલ શબ્દો શેના પર્યાયવાચી નામ છે તે લખો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. કાળ

૨. જૂઠ / અસત્ય

૩. મુનિ

૪. મોક્ષ

૫. પુણ્ય

(IV) નીચેનું કથન સાચું છે કે ખોટું તે લખો. ખોટું હોય તો તેનું કારણ દર્શાવો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark આપવો. True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.

૧. False. સિદ્ધ ભગવાનને કર્મ જ હોતાં નથી. / સિદ્ધ ભગવાન કર્મ બાંધતા જ નથી.

૨. False. આપણે પરોપકાર કરી શકીએ. / આપણે વૈરાગ્ય વધારી શકીએ. / આપણે વિશુદ્ધિનો પુરુષાર્થ કરી શકીએ. / આપણે અલિપ્ત રહી શકીએ.

૩. False. નાટક સમયસાર દ્રવ્યાનુયોગનો ગ્રંથ છે.

૪. False. નાટક સમયસાર ગ્રંથ આત્માને સ્વભાવથી પૃથક્ નહીં બતાવે.

૫. True.

(V) નીચેનાં વાક્યો પૂરાં કરો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. ગુરુ મળ્યા પછી કમજોર ન રહે તે સુશિષ્ય.

૨. આપો તે આપણું.

૩. શ્રદ્ધા મોટી કરવી પડશે. / શ્રદ્ધા વધારવી પડશે. / શ્રદ્ધા જોઈએ.

૪. ભૂલ સુધારવા માટે કોઈ સમય ખરાબ નથી.

૫. તેરે સાથ કૌન હૈ.

(VI) એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

Marks: 10

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. ૧) તે ન મળે તો આપણે બીજે જ ક્યાંક જઈ રહ્યા છીએ. / તે હોવી જ જોઈએ.

- ½ mark

૨) આપણે ત્યાં અટકવાનું નથી. / જો ત્યાં અટકી જશું તો મોક્ષને ચૂકી જશું.

- ½ mark

૨. પારમાર્થિક - ખોટી માન્યતાઓ

- ½ mark

વ્યાવહારિક - સ્વાર્થ / ઈચ્છાઓ

- ½ mark

૩. પર અપેક્ષાએ - સિદ્ધશિલા / સિદ્ધક્ષેત્ર / ત્રણ ભુવનના અંતે

- ½ mark

સ્વ અપેક્ષાએ - આત્માની પૂર્ણ શુદ્ધ પર્યાય / આત્માના અસંખ્ય પ્રદેશે શુદ્ધતા / પ્રગટ સુખનું ધામ / પરમ શુદ્ધ આનંદની દશા /

પૂર્ણ શાંત, શીતલીભૂત થઈ જવું

- ½ mark

૪. મુનિ - કાળધર્મ - ½ mark
કેવળી ભગવાન - નિર્વાણ - ½ mark
૫. મૂળ સમયસાર ગ્રંથમાં - ૮ અધિકાર - ½ mark
નાટક સમયસાર ગ્રંથમાં - ૧૨ અધિકાર - ½ mark
૬. અમીરતા - પુણ્યથી - ½ mark
ઉદારતા - પુરુષાર્થથી / યોગ્યતાથી - ½ mark
૭. દરેક કાર્યમાં સમસ્યાઓ દેખાડવા કરતાં સમસ્યાઓને ઉકેલતા શીખવાનું છે. / આપણે સમસ્યાઓનું સમાધાન કરતાં શીખવાનું છે.
૮. વૃદ્ધાવસ્થા પહેલા પ્રમાદ ત્યાગી સદ્ગુણ કેળવી લેવા જોઈએ. / યુવાવસ્થામાં કામ કરી લેવું.
૯. અભ્યાસમાં ધીરજપૂર્વકની પ્રતીક્ષા જોઈશે. / પ્રભુને પ્રાર્થના કર્યા પછી પ્રસાદની રાહ જોવી.
૧૦. લક્ષ્યપૂર્વકનો અભ્યાસ જરૂરી છે. / અન્યને ગૌણ કરી દૃષ્ટિ લક્ષ્ય પર રાખવી.

(VII) ટૂંકમાં દૃષ્ટાંત લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો.

Marks: 10

૧. દૃષ્ટાંત - એક દંપત્તિ પોતાના દત્તક લીધેલા પુત્રને ખૂબ પ્રેમથી ઉછેરતા હતાં. થોડા સમય પછી પોતાનો પુત્ર જન્મતાં ધીરે ધીરે તેની તરફ પક્ષપાત થવા લાગ્યો, દત્તક પુત્ર કરતાં તે વધુ વ્હાલો લાગવા લાગ્યો અને દત્તક પુત્રની અવગણના થવા લાગી. દુનિયાને દેખાડવા તે દત્તક પુત્ર સાથે સારો વ્યવહાર કરતાં, પણ અંદરથી તેની માટે લાગણી નહોતી. - 1 mark
- પરમાર્થ - અજ્ઞાની જીવ દેહાદિ પરસંયોગોને પોતાના માની તેમાં રાગ કરે છે. જ્ઞાની મળ્યે તત્ત્વશ્રદ્ધા થાય છે. આત્મસ્વરૂપનો મહિમા વધવા લાગે છે અને પરસંયોગની અવગણના થવા માંડે છે. દેહવ્યવહાર કે લોકવ્યવહાર ચાલુ રાખવો પડે ત્યારે પણ સ્વભાનપૂર્વક ચલાવે છે. દેહાદિ પરસંયોગ અને પરભાવમાં અહં-મમરહિત, શુદ્ધ, ચૈતન્યસ્વરૂપ, અવિનાશી સ્વરૂપમાં જ હુંબુદ્ધિ અને પ્રેમ હોય છે. - 1 mark
૨. દૃષ્ટાંત - એક કેદી પણ સજા ભોગવતી વખતે કોઈ વાર ખેતી કરે છે અને ખેડૂત પણ ખેતી કરે છે, પણ તે બન્નેની ખેતીમાં ફેર છે. કેદી પરાણે કરે છે અને તેને પાક સંબંધી હર્ષ-શોક થતો નથી, જ્યારે ખેડૂત હોંશપૂર્વક પૈસા કમાવા માટે કરે છે, અને તેને હર્ષ-શોક પણ થાય છે. - 1 mark
- પરમાર્થ - જ્ઞાની અને અજ્ઞાનીની ક્રિયા સરખી હોઈ શકે, પણ તે બન્નેમાં ફરક છે. જ્ઞાની પૂર્વકર્મની સજા ભોગવવા કરે છે, પરિસ્થિતિમાં ફેર પડતાં તેમને અંતરમાં કાંઈ થતું નથી. અજ્ઞાની ખેડૂતની જેમ હોંશપૂર્વક કરે છે અને હર્ષ-શોકના પરિણામપૂર્વક કરે છે. - 1 mark
૩. દૃષ્ટાંત - એક ગામમાં એક ગાંડો માણસ બધાને હેરાન કરતો હતો તેથી તેને ગામના પાદરે એક વડના ઝાડ સાથે લાંબા દોરડાથી બાંધી દેવામાં આવ્યો. તે નિરુપદ્રવી થતાં તેને છોડી દીધો છતાં તે ઝાડની આજુબાજુ જ ફર્યા કરતો. - 1 mark
- પરમાર્થ - જીવ ગમે તેટલી સ્વરૂપની વાત સાંભળે, સમજે છતાં અનાદિની વિપરીત ટેવને કારણે તેને સ્વરૂપનું ભાસન થતું નથી. - 1 mark
૪. દૃષ્ટાંત - લોકો રાજાને ખમ્મા ખમ્મા કરે છે ત્યારે રથ ખેંચનાર ઘોડોને એમ લાગે છે કે લોકો તેને ખમ્મા કરી રહ્યા છે અને તે ખુશ થાય છે. - 1 mark
- પરમાર્થ - અજ્ઞાની માનપાનમાં ખૂબ હર્ષિત થાય છે, પણ તે જાણતો નથી કે આ બધું પુણ્યના ઉદયને કારણે છે. - 1 mark
૫. દૃષ્ટાંત - કબૂતરને પાંજરામાં બહુ ગમે છે, જ્યારે પોપટ સોનાના પાંજરામાં પણ છુટકારો ઝંખે છે. - 1 mark
- પરમાર્થ - પુણ્યનો ઉદય હોય કે પાપનો, મુમુક્ષુને છૂટવાની જ ઈચ્છા હોય. - 1 mark